

Msingi wa Mwanzo

SABATO MCHANA

Somo la Juma Hili: Isa. 40:7, 8; Mwa. 22:1–13; Yn. 3:16; Ufu. 5:5–10; 1 Kor. 15:15–19; Ufu. 12:1–9.

Fungu la Kukariri: “Siku ya pili yake amwona Yesu anakuja kwake, akasema, Tazama, Mwana-kondoo wa Mungu, aichukuaye dhambi ya ulimwengu!” (Yohana 1:29).

Moja ya matatizo ya msingi ya tafsiri za kisasa za unabii wa Biblia, kama vile katika Ufunuo, ni kwamba zinashindwa kutambua chimbuko la kale la Ufunuo. Mwandishi anachukulia kuwa msomaji anayo maarifa ya Agano la Kale na kutumia dhana ambazo zilijulikana vyema kwa wasomaji wake. Wakati ambapo kutafuta katika Biblia nzima vifungu vinavyofanana na andiko unalojifunza katika Ufunuo kunafaa, pia yapo maandiko kiini ambayo yanaweka msingi wa kuelewa kitabu hicho vizuri zaidi kuliko maandiko mengine. Hili ni kweli hasa kuhusu kitabu cha Mwanzo, ambacho kinaandaa njia ambayo ulimwengu wetu ulishuka katika machafuko ya dhambi. Karibu kila wazo la msingi linalotajwa katika Ufunuo linaonekana — kwa namna fulani — katika sura za kwanza za Biblia.

Juma hili, tutajifunza machache ya dhana kubwa katika kiini cha Ufunuo. Zipo nyingi na kwa hivyo, tutachagua chache ili kuelezea jambo muhimu zaidi kwamba kuelewa misingi ya kale nyuma ya Ufunuo kunamwezesha mwanafunzi kuona tofauti nyingi kubwa katika maandiko, ambazo kila moja inaweza kutoa masomo muhimu juu ya asili ya mwanadamu, Mungu na pambano linalopiganwa katika ulimwengu wetu na, hivyo, katika maisha yetu, vilevile.

**Jifunze somo la juma hili kwa maandalizi ya Sabato ya Aprili 12.*

Kanuni ya “Kutajwa kwa Mara ya Kwanza”

Programu nyingi za kitaaluma huanza na kozi ya uchunguzi wa jumla (mara nyingi hupewa namba “101”), kozi inayoshughulika na kanuni pana na za msingi zitakazojenga msingi wa masomo zaidi unapozama zaidi katika somo husika. Vivyo hivyo, unaposoma Biblia nzima, unagundua haraka kwamba Mungu pia ana kozi ya uchunguzi wa jumla katika kitabu cha Mwanzo, ambapo Anatoa utangulizi wa mawazo ambayo yatachunguzwa kwa kina zaidi katika sehemu yote iliyobaki ya Biblia.

Kwa ujumla, mara ya kwanza wazo au ishara inapotajwa katika Biblia—hasa ikiwa katika sura za kwanza za Mwanzo—utagundua kwamba inaweka ufahamu wa jumla wa dhana hiyo, utakaokusaidia kuelewa jinsi inavyotumiwa baadaye.

Baadhi ya wanafunzi wa Biblia wanarejelea hii kama “sheria ya kutajwa kwa mara ya kwanza,” ingawa ingeitwa kwa usahihi zaidi kanuni (au kielelezo) badala ya sheria, kwa sababu kwa hakika si kwamba haiwezi kubadilishwa na yapo mambo mengi yasiyofuata kawaida katika sheria hiyo. Kielelezo kinachoonekana kujitokeza, katika kujifunza Biblia kwa ujumla na katika unabii wa Biblia, ni kwamba Mungu huwapatia watoto Wake taarifa polepole kadiri muda unavyokwenda, akianza na dhana ya msingi na kuikuza mara nyingi miaka inavyopita, au hata karne nyingi.

Soma Isaya 40:7, 8; Malaki 3:6; na Waebrania 13:8. Ni kanuni gani unaweza kupata kutoka katika maandiko haya ambayo ingekutegemeza vizuri katika kujifunza kwako unabii?

Sehemu kubwa ya ulimwengu wa kisasa inazungumza juu ya “hali ya kuonekana kama ukweli (ukweli wa kinadharia)” badala ya “ukweli,” kwa sababu inachukuliwa kwamba “ukweli” ni kitu kinachoweza kubadilika kwa wakati. Au, katika baadhi ya matukio, dhana hasa ya “ukweli” yenyewe inatiliwa shaka.

Mungu anapothibitisha ukweli, hata hivyo, Yeye habadili mawazo Yake. Mara Anapoanza kuwafundisha watu Wake ukweli, tunaweza kutumaini ukweli kwamba kurudiwa kwa kanuni au mada ileile ya Biblia hakubadili maana yake lakini, kinyume chake, kunafafanua zaidi maana hiyo. Kwa hiyo, ni jambo la maana sana katika kujifunza unabii, kujenga ufahamu mzuri wa kitabu cha Mwanzo, ambapo unapata dhana nyingi muhimu zikifafanuliwa kwa mara ya kwanza na kisha kutumia ufahamu huo wa msingi unapochunguza sehemu zingine za Biblia.

Kwa nini ni muhimu sana kwamba tusimruhusu yeyote au kitu chochote, haidhuru ni rahisi/tulivu au hata chenye mantiki, kudhoofisha imani yetu katika Biblia na kweli zisizoweza kukosea ambazo inafundisha? Ni njia zipi za hila ambazo kudhoofisha huku kunaweza kutokea?

Kuelewa Upendo wa Mungu

Sehemu ya kurithi asili ya dhambi ina maana kwamba mtazamo wetu wa ulimwengu umetiwa doa na mielekeo yetu wenyewe kuelekea ubinafsi na kiburi. Tunauona ulimwengu kwa mtazamo wetu wenye ukomo, badala ya mtazamo wa Mungu wenye kujua yote (kwa hakika). Huenda hakuna wazo ambalo limepotoshwa zaidi na wanadamu wenye dhambi kuliko lile la “upendo.” Utamaduni maarufu huelekea kukuza uelewa wa upendo wenye mtazamo wa kujitosheleza nafsi badala ya wengine. Mtazamo huu wa ubinafsi juu ya mada hii unafanya iwe vigumu kwetu kuelewa jinsi Mungu anavyoichukulia mada hii.

Kuelewa asili ya upendo ni ufunguo muhimu wa kuelewa unabii wa Biblia. Moja ya mada kuu katika pambano kuu ni kuwepo kwa kutokuelewana kwa kiasi kikubwa kuhusu tabia ya Mungu. Ellen G. White, hata hivyo, anahitimisha muhtasari wake wa Pambano kuu kwa kuandika: “Ulimwengu wote uko safi. Mdundo wa upatanifu na furaha unapiga katika uumbaji Wake wote. Kutoka kwake Yeye aliyewaumba wote, unatiririka uzima na nuru na furaha, kote katika nafasi isiyokuwa na ukomo. Kutoka kwa atomu ndogo hadi ulimwengu mkubwa sana, vitu vyote, vyenye hai na visivyo na uhai, katika uzuri wake na furaha kamilifu visivyokuwa na kivuli, vinakiri kuwa Mungu ni pendo.”—*Pambano Kuu*, uk. 558.

Soma Mwanzo 22:1–13. Kutajwa kwa mara ya kwanza kwa “upendo” katika Biblia ni katika Mwanzo 22:2. Kisa hiki kinatufundisha nini kuhusu asili ya upendo wa Mungu?

Mara kwa mara, pamoja na kupata wazo linapotajwa kwa mara ya kwanza katika Biblia, inaweza kuwa na manufaa kupata sehemu ya dhana hiyo hiyo inapotajwa kwa mara ya kwanza katika vitabu husika vya Biblia—hasa katika Injili. Katika *Mathayo 3:17*, *Marko 1:11*, *Luka 3:22* na *Yohana 3:16* tunapata “upendo” unapotajwa kwa mara ya kwanza katika kila kitabu cha Injili.

Kwa mfano, kutajwa kwa “upendo” kwa mara kwanza katika Yohana (*Yn. 3:16*) kunaelimisha hasa: inaonekana kudokeza kisa cha Isaka juu ya madhabahu. Imani ya Ibrahimu kwa Mungu ilikuwa kiasi kwamba alimtumaini, akachagua kuamini kwamba Mungu angeweza kumfufua mwanawe ikiwa angekamilisha dhabihu (*Ebr. 11:19*). Ilionesha kabla upendo wa Mungu kwa jamii ya wanadamu. Alitupenda kiasi cha kufikia hatua ya “kumtoa Mwanawe pekee” (*tazama Mwa. 22:2, 12, 16*)—na, kisha, akamfufua kutoka ufuni. Hivyo, tunapewa ufunuo wa aina ya upendo, upendo wa kujitoa kafara, Mungu alionao kwetu.

Tunaanzaje hata kuanza kudhihirisha kwa wengine aina ya upendo wa kujitoa kafara ambao Mungu anao kwetu? Kwa nini, kwa wengi wetu, aina hii ya upendo si wa msingi kwetu hasa?

Swali la Isaka: Yuko Wapi Mwana-kondoo

Biblia inataja *seh* (Kiebrania: mwana-kondoo) kwa mara ya kwanza katika kisa kile kile sawa na kutajwa kwa upendo kwa mara ya kwanza, katika *Mwanzo* 22. Mwana-kondoo, bila shaka, ni mojawapo ya ishara ambazo daima zinapatikana katika kitabu cha Ufunuo, ambapo Yesu anaitwa “Mwana-Kondoo” zaidi ya mara ishirini. Katika mojawapo ya matukio yenye nguvu zaidi ya Ufunuo—ziara ya Yohana katika chumba cha enzi cha Mungu katika sura ya nne na ya tano—Mwana-Kondoo anao wajibu wa msingi.

Soma *Mwanzo* 22:7, 8; *Kutoka* 12:3–13; na *Ufunuo* 5:5–10. Kisa cha kafara ya Isaka iliyokuwa karibu kutolewa kinatusaidiaje kuelewa jinsi wana-kondoo wanavyotumiwa kiishara? Kisa hiki kinahusianaje na kile Yohana anachokiona katika *Ufunuo* 5?

Kutajwa kwa *seh* (mwana-kondoo) kwa mara ya kwanza katika Biblia kunatokea kwa namna ya swali la Isaka: “Yuko wapi mwana-kondoo?” (*Mwanzo* 22:7). Cha kuvutia sana, sehemu iliyobaki ya Biblia yote inajibu swali hilo kwa undani sana. Vitabu vingine 38 vya Agano la Kale vinamwongoza msomaji katika njia ambayo swali la Isaka linajibiwa hatua kwa hatua kwa maelezo zaidi na zaidi, kuanzia kwa kaida za Pasaka hadi kazi ya awali ya Daudi na kuendelea. Kisa kizima kimeingiliwa na unabii mwingi wa Kimasihi unaotangulia jibu la swali la Isaka. Kisha katika Agano Jipya, swali linajibiwa wakati Yesu anapotokea katika mwili na damu, anahudumu kati ya watu Wake na hatimaye kutoa maisha Yake msalabani.

Wakati huo huo, tazama kutajwa kwa mara ya kwanza kwa Mwana-Kondoo katika Injili ya Yohana, katika *Yohana* 1:29–34. Karibia inaweza kuonekana kana kwamba Yohana Mbatizaji binafsi anajibu swali la Isaka, na mazingira hayawezi kufaa zaidi. Wenye dhambi wanatubu na kubatizwa, ishara ya kifo cha mwenye dhambi na mwanzo wa maisha mapya. Katika muktadha huu, Yesu, Mwana-Kondoo wa Mungu, anatokea ghafula na kwa mujibu wa simulizi la Mathayo, mbingu zinafunguka kumtangaza: “Huyu ni Mwanangu, mpendwa wangu, ninayependezwa naye” (*Mt.* 3:17). Angalia jinsi sauti, Malaika wa Bwana, pia anatangaza kutoka mbinguni suluhisho la tatizo la Ibrahimu na Isaka (*Mwa.* 22:11–14).

Unapounganisha yote pamoja, ni wazi kwamba Yesu, Mwana-Kondoo wa Mungu, ndiye Mbadala wetu. Hilo linafafanua zaidi juu ya uelewa wetu wa Mwana-Kondoo aliyechinjwa katika maono ya Yohana.

Kwa nini kujua kwamba Yesu ni Mbadala wetu ni msingi sana kwa wokovu wetu? Ungekuwa na tumaini gani bila Yeye, kama huyo Mbadala, hasa katika hukumu?

Kushughulika na Kifo

Yumkini nyanja katili zaidi ya maisha katika ulimwengu uliojitenga na Mwumbaji wake ni namna kifo kinavyojificha nyuma ya kila maisha, kikiwa tayari kutokea wakati wowote. Ni “mshahara wa dhambi,” adhabu tunayolipwa kwa kuwa tumetengwa na Chanzo pekee cha uhai katika ulimwengu: Mwumbaji. Kwa hivyo, kina jukumu kubwa katika unabii wa Biblia, uhalisi wake na muhimu zaidi, suluhisho lake, ambalo linapatikana tu kwa Yesu na kifo na ufufuo Wake.

Kutajwa kwa mara ya kwanza kwa kifo katika Biblia na kutokea kwake kwa mara ya kwanza kunafafanua zaidi mada hii kubwa katika unabii, kutusaidia kuelewa uzito wa tatizo la dhambi, na kutupa nyenzo muhimu za kuelewa suluhisho la Mungu kwa tatizo hilo.

Soma Mwanzo 2:15–17, Mwanzo 4:8–15, 1 Wakorintho 15:15–19 na Ufunuo 1:18. Vifungu hivi—vinavyojumuisha kutajwa kwa mara ya kwanza na kutokea kwa kifo—vinatuambia nini kuhusu kinachosababisha watu hufa, jinsi Mungu anavyokichukulia kifo na kile suluhisho Lake lilicho kwa tatizo letu?

Mara nyingi tunasema kwamba “kifo ni sehemu tu ya maisha.” Huo ni uongo. Kifo ni kinyume cha uhai, uangamivu wa maisha; ni mvamizi mgeni ambaye kamwe hakukusudiwa kuwa sehemu ya uzoefu wetu hapa. Ingawa tumekizoea kifo, mioyo yetu ingali inapinga vikali tunapokutana nacho, kana kwamba jamii ya wanadamu bado inatambua kwa pamoja kwamba kuna kitu kimsingi hakiko sawa nacho. Ingawa kifo ni kichungu, kuna visa vingine vya kifo ambavyo vinaonekana kuwa vibaya zaidi kuliko vingine, kama kifo cha mtoto. Kwa sehemu kubwa, tunatazamia kwamba wazazi watawatangulia watoto wao katika kifo na tumekubali hilo kuwa utaratibu wa kawaida wa mambo.

Kifo cha kwanza kilichoandikwa katika Maandiko, hata hivyo, kinakwenda kinyume na kawaida inayotarajiwa. Kabla ya Adamu na Hawa kufa wenyewe, walipata msiba wakati mwana wao mwenye haki alipouawa na ndugu yake asiye mwenye haki. Kilikuwa kifo kisichostahili kabisa.

Fikiria kuhusu Yesu, wenye haki waliouawa na wasio haki, kama vile Habili. Ni kifo gani kingeweza kuwa kisicho cha haki kuliko cha Kristo? Ni ulinganifu gani mwingine mtu anaweza kupata kati ya kifo cha Habili na cha Kristo msalabani? Ni kwa namna gani kifo cha Habili kinaweza kutusaidia kuelewa ni kwa nini Yesu ana “funguo za Kuzimu [kaburini] na mauti” na kile ambacho Mungu anapatia katika Yeye?

Bila tatizo la kifo kutatuliwa, kwa nini maisha yetu hatimaye ni bure, yasiyo na maana na yasiyo na manufaa? Ukweli huu unatufundisha nini kuhusu jinsi tunavyopaswa kushukuru kwa kile Yesu alichotutendea?

Nyoka

Suala la ibada ni mada kuu katika kitabu cha Ufunuo. Mkosaji na mwezeshaji wa mifumo ya uongo ya ibada anatambulishwa kama “joka” (Ufu. 13:2–4), kerubi huyu aliyeanguka kuelezewa kama nyoka si kwa bahati mbaya. Kwani inaturejesha katika Bustani ya Edeni, ambapo nyoka aliingia paradiso na kuwashawishi Adamu na Hawa wamfuata katika uasi dhidi ya Mwumbaji.

Linganisha Mwanzo 3:1–5 na Ufunuo 12:1–9. Zipi ni baadhi ya mada zinazofanana katika kila simulizi? Maelezo juu ya nyoka yanayopatikana kwenye utangulizi katika Mwanzo yanatusaidiaje kuelewa baadhi ya masuala ambayo hapo awali yalisababisha vita mbinguni inayotajwa katika Ufunuo?

Kuna masimulizi mawili katika Maandiko ambapo Shetani anaupotosha ulimwengu wote. Katika Mwanzo, wakati ambapo walikuwapo watu wawili tu; na kisha katika simulizi linalotolewa katika Ufunuo 12 na 13, ambapo Shetani anatambulishwa kama yule “audanganyaye ulimwengu wote” (Ufu. 12:9) na kama yule aiwezeshaye mamlaka ya mnyama na kufanya “dunia yote” kumstaajabia na kumfuata (Ufu. 13:2, 3). Mojawapo ya mada inayopatikana katika unabii wa Biblia ni asili isiyobadilika ya pambano kuu. Tabia ya Mungu na Neno Lake havibadiliki na wala tamaa ya Shetani haibadiliki.

Jambo jema ni kwamba, kwa sababu asili ya pambano kuu haibadiliki na kwa sababu tunarejea iliyo wazi katika Maandiko ya kiunabii, Wakristo wanaweza kuchunguza mielekeo na kuanza kutambua mahali mitego ya kiroho inapoweza kuwa. Mungu daima atakuwa vile alivyo na ndivyo ilivyo kwa Shetani. Shetani anaweza kuvaa mavazi ya kujigeuza elfu moja, lakini miaka elfu ya historia ya mwanadamu walioanguka, pamoja na matukio ya kiunabii yaliyoandikwa katika Ufunuo, vinadhihirisha kwamba yeye kamwe hauachi mkakati aliotumia Edeni. Mungu ametuahidi hekima na utambuzi (Yakobo 1:5), na tukiwa na uhakika wa Maandiko, hatutaukubali uongo wa Shetani. Ingawa, cha kusikitisha, wengi wameukubali na wengi sana—walio wengi—wataukubali vilevile.

Zingatia jinsi utamaduni unavyobadilika kadiri muda unavyopita. Kanuni za kijamii zinabadilika; mambo yaliyokuwa yanakubalika hapo awali hayakubaliki tena, na kinyume chake. Kwa kuzingatia kwamba masuala ya msingi na wahusika katika pambano kuu hawabadiliki, ni mambo gani Mkristo anapaswa kuzingatia katika kuchunguza mandhari ya kitamaduni inayobadilika? Kwa mfano, uongo wa awali aliosema Shetani, kama vile hamtakufa, na mtakuwa kama miungu—unaweza kuupata wapi ukisimuliwa katika utamaduni wako leo?

Jifunze Zaidi: Soma Ellen G. White, "Ufunuo," uk. 243-256, katika Matendo ya Mitume. Sehemu ya Pili

Dini nyingi za ulimwengu zinashughulika tu na mawazo; kwa utofauti mkubwa, mawazo yanayopatikana katika dini ya Kikristo yamejikita kwa uthabiti katika matukio ya kihistoria. Biblia ni kisa cha Mungu akishughulika na wanadamu katika historia, na kwa kujifunza maelfu ya miaka ya kushughulika huko, tunaweza kujifunza mengi kuhusu tabia ya Mungu iliyo thabiti/isiyobadilika.

Wakati fulani, hata hivyo, Wakristo wanalalamika kwamba wanachoka kusikia mambo yale yale. Wakati fulani, wakati ujumbe wetu wa kipekee wa kiunabii unahubiriwa hadharani, tunadhani kwamba tayari tumeusikia na hatuna jambo jipya la kujifunza.

Hata hivyo, ukweli kwamba ujumbe wetu haubadiliki na thabiti, haumaanishi kwamba ni rahisi au usioleta changamoto. Kinyume chake kabisa: unaposoma habari inayowasilishwa kwetu kutoka katika akili ya Mungu asiye na ukomo, unagundua haraka kwamba kamwe hautafikia mwisho wa somo.

Moja ya sababu Ellen G. White anabainisha kama sababu ya kuandikwa kwa kitabu cha Ufunuo ilikuwa ni kulisimika kanisa la Kikristo katika ujumbe wake wa kihistoria kwa wakati wote. "Baadhi ya watendakazi vijana [wakati huo]. . . walichoshwa na ukweli uliokuwa unafundishwa kwa kurudia rudia. Katika shauku yao ya kupata kitu fulani kilichokuwa kipya na cha kupendeza na kushangaza walijaribu kuingiza awamu mpya za mafundisho."—Matendo ya Mitume, Sehemu ya Pili, uk. 244, 245. Kwa kiasi hicho, si kitabu tu kinachohusu wakati uja; pia ni kitabu kinachohusu wakati uliopita, kilichokusudiwa kutudumisha kukita mizizi katika imani yetu ya kihistoria ili tusipotoshwe na tamaa ya kutafuta kuwa wapya.

Maswali ya Kujadili:

① Maandiko hayajashindwa kutoa habari mpya na ufahamu mpya. Mtu anawekaje usawa kati ya shauku ya kujifunza jambo jipya na umuhimu wa kudumu kujikita katika kweli ambazo tayari tumepeva?

② Kanisa linapaswa kuitikiaje tafsiri mpya za unabii? Ingawa tunajua kwamba daima yapo mengi zaidi ya kujifunza, tunawezaje kutambua ikiwa nuru mpya ni muhimu au mtindo tu, au hata makosa?

③ Katika Vita vya Pili vya Dunia akiwa baharia katika Bahari ya Pasifiki alilala katika hali ya kukaribia kufa, alimlia mganga, "Mimi ni yatima. Nikifa nani atanikumbuka?" Mganga alimjibu, "Nitakukumbuka daima." Ingawa maneno ya daktari yalikuwa na nia njema, hatimaye yeye pia angekufa, na hivyo ndivyo kumbukumbu ya baharia yatima ingetoweka. Simulizi hili linatusaidiaje kutambua kutokuwa na manufaa na kukosa maana kwa maisha yetu yote ikiwa kifo, hatimaye, ndicho chenye uamuzi wa mwisho?